

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko A. J.

o wynagrodzenie za pracę, ryczałt za godziny nadliczbowe i pracę w nocy,
ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, diety z tytułu podróży służbowych i ryczałt za
noclegi,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10
grudnia 2025 r.,

na skutek skarg kasacyjnych powoda i pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Lublinie z dnia 13 lutego 2024 r., sygn. akt III APa 8/23,

- 1. odmawia przyjęcia do rozpoznania obu skarg kasacyjnych,**
- 2. koszty postępowania kasacyjnego wzajemnie znosi między
stronami.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie uwzględnił w części apelację pozwanego pracodawcy A.J. i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 9 maja 2023 r., VIII P 40/16, w ten sposób, że w miejsce zasądzonej na rzecz powoda M.J. kwoty 104.274,16 zł zasądził 66.158,65 zł z odsetkami tytułem wyrównania wynagrodzenia za pracę oraz diet z tytułu podróży służbowych i ryczałtów za noclegi, oddalając powództwo dalej idące i apelację powoda oraz oddalając apelację pozwanego w pozostałym zakresie.

Powód we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołał się do podstaw przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące naruszenie prawa materialnego. Zaskarżone orzeczenie zostało wydane w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa.

Pozwany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołał się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., który uzasadniania oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Brak było podstaw do wydania zaskarżonego orzeczenia, gdyż „Sąd dopuścił się naruszenia wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę funkcjonowania przedsiębiorstw świadczących usługi w transporcie międzynarodowym a mianowicie pomijając wskazane w zarzutach kasacji przepisy prawa materialnego Sąd doprowadził do wykreowania i ustalenia że pozwany zawarł z powodem umowę na wykonywanie transportu z wynagrodzenia liczonym o ilości przejechanych kilometrów oraz nie wypłacił wynagrodzenia za prace wynikającego z łączącej strony umowy o pracę podczas gdy pozwany stosownie do wskazanych w zarzutach nie zawarł z powodem żadnej dodatkowej umowy, dokonywał wypłaty wynagrodzenia zgodnie z warunkami zawartej umowy o pracę oraz wypłacał diety oraz ryczałty za noclegi stosownie do postanowień art. 77 5 k.p.”.

W uzupełnieniu wniosku pozwany podniósł, „że Sąd Apelacyjny dokonał rozstrzygnięcia nie odnosząc się do zarzutów apelacji w zakresie naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych apelacji, jak również do naruszenia przepisów prawa procesowego. Brak rozpatrzenia zarzutów apelacji, a jedynie powielenie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego jako Sądu I instancji stoi w sprzeczności z obowiązkami obciążającymi Sąd II instancji, który jest Sądem zobowiązanym do ustosunkowania się do zarzutów apelacji i wyjaśnienia, dlaczego zarzuty zostały uznane za zasadne lub bezzasadne. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17.09.2009 r. sygn. akt IV CSK 110/09 stwierdził jednoznacznie, że w wypadku kwestionowania w apelacji oceny dowodów i ustaleń poczynionych w sądzie pierwszej instancji, muszą one zostać poddane kontroli i ocenie instancyjnej, której wyniki winny być przedstawione w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej

instancji. Wymienione obowiązki procesowe sądu drugiej instancji pozostają w związku także z koniecznością rozpoznania sprawy w granicach apelacji, wynikającą z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Powinność rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza, między innymi, nakaz wzięcia pod uwagę, rozważenia i oceny wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków.

W postępowaniu przed Sądem II Instancji Sąd ten nie dokonał analizy zarzutów naruszenia prawa procesowego jak również naruszenia prawa materialnego wskazanych w zarzutach apelacji. Stanowisko Sądu II instancji jest powieleniem stanowiska Sadu Okręgowego bez merytorycznej oceny zarzutów podniesionych w apelacji trudno uznać za odniesienie do zarzutów apelacji stwierdzenie, że strona nie sprostowała podczas gdy pozwany w zarzutach apelacyjnych kwestionowała poczynionych przez Sąd ustalenie, że pozwany zawarł z powodem umowę, z której wynika, że transport realizowany przez kierowcę o rozliczenie czasu pracy według tzw. kilometrówki podczas gdy takie rozliczenie byłoby niekorzystne dla pozwanego nakładałoby na niego obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne i podatek dochodowy co w znaczący sposób zwiększałoby koszty prowadzonej działalności gospodarczej natomiast rozliczenie czasu pracy kierowcy natomiast rozliczenie kierowcy w ramach diety było dla pracodawcy korzystniejsze ponieważ zgodnie z przepisami art. 21 ust. 1 pkt 16 lit. a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych diety i inne należności z tytułu podróży służbowej nie podlegają opodatkowaniu podatkiem PIT natomiast zgodnie z art. 22 ust. 1 w związku z art. 23 ust. 1 pkt 52 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych poniesione przez pracodawcę wypłaty diet stanowią koszt podatkowy. W świetle przywołanych przepisów pracodawca w tym przypadku Powód nie miał żadnego interesu prawnego w tym by nie wypłacać kierowcom w transporcie międzynarodowym diet. Wypłaty te stanowiły bowiem koszt podatkowy a w konsekwencji obniżały zobowiązanie podatkowe Pracodawcy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, diety te zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe należności z tytułu podróży służbowej na terenie kraju są zwolnione z oskładkowania, do wysokości określonej w przepisach

rozporządzenia w sprawie podróży służbowej w kwestii tego zarzutu Sąd nie zajął żadnego stanowiska kwitując rozstrzygnięcie nierzetelnym prowadzeniem ewidencji czasu pracy. W przypadku naruszenia przepisów art. 29 k.p. i art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 1473) przez przyjęcie, że umowa o pracę z powodem przewidywała wynagrodzenie liczone od tzw. kilometrówki tj. stawki za kilometr i ilości przejechanych kilometrów podczas gdy przepisy art. 26 ustawy o czasie pracy kierowcy jednoznacznie zakazują wprowadzania do umów o pracę składników wynagrodzenia, których wysokość jest uzależniona od liczby przejechanych kilometrów, szybkości dostawy lub ilości przewiezonego ładunku, załączone przez pozwanego dokumenty - obowiązujące w firmie. Regulamin pracy oraz rozliczenie delegacji służbowych, protokoły Państwowej Inspekcji Pracy Odczyty z tachometru, które odbywały się za pośrednictwem programu T. jasno potwierdzają, że pozwany takich uzgodnień z powodem do umowy o pracę nie wprowadził, dodatkowo pozwany nie miał interesu prawnego do wprowadzania takiego sposobu rozliczenia podróży służbowych, gdyż takie rozliczenie byłoby niekorzystne dla pozwanego ponieważ nakładałoby na niego obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne, a także podatek dochodowy co w znaczący sposób zwiększałoby koszty prowadzonej działalności gospodarczej, natomiast wypłata kierowcy diet była dla pracodawcy korzystniejsza ponieważ zgodnie z przepisami art. 21 ust. 1 pkt 16 lit. a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych diety i inne należności z tytułu podróży służbowej nie podlegają opodatkowaniu podatkiem PIT, natomiast zgodnie z art. 22 ust. 1 w związku z art. 23 ust. 1 pkt 52 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych poniesione przez pracodawcę wypłaty diet stanowią koszt podatkowy. W świetle przywołanych przepisów pracodawca, w tym przypadku Powód, nie miał żadnego interesu prawnego w tym, by nie wypłacać kierowcom w transporcie międzynarodowym diet. Wypłaty te stanowiły bowiem koszt podatkowy a w konsekwencji obniżały zobowiązanie podatkowe Pracodawcy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, diety te zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe należności z tytułu podróży służbowej na

terenem kraju są zwolnione z oskładkowania, do wysokości określonej w przepisach rozporządzenia w sprawie podróży służbowej wymienionych wyżej. Sąd Najwyższy wielokrotnie w tym w postanowieniu z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CKN 392/01, II CKN 284/97 potwierdzał, że obowiązek Sądu rozpoznania sprawy w granicach apelacji oraz nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków W świetle powyższego uzasadniony jest wniosek o przyjęcie apelacji z uwagi na podniesione zarzuty”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obie skargi kasacyjne nie przedstawiają zasadnych podstaw przedsądu i dlatego wnioski o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania nie zostały uwzględnione.

1. Powód nie wykazał zasadnych podstaw przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Nie spełnia się podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przedmiotem jej zainteresowania jest tylko sam przepis prawa ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni, wynikającą z poważnych wątpliwości w wykładni albo z rozbieżności w orzecznictwie. Wniosek nie wskazuje, który przepis prawa ma na uwadze i dlaczego druga podstawa przedsądu miałaby być aktualna. Innymi słowy jedynie hasłowo odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Wniosek nie przedstawia także zasadnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący kwestionuje zakres przedawnienia, co nie jest wystarczające do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Podstawowy mankament wynika z tego, że szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga samodzielnego i odrębnego od podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) wykazania naruszenia prawa, które składa się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Brak jest tego we wniosku. Zarzuty podstaw kasacyjnych stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie zastępują zatem podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Ponadto w ocenie tej podstawy przedsądu

wiązałyby ustalenia stanu faktycznego na których oparto zaskarżony wyrok (związanie określone w art. 398¹³ § 2 in fine k.p.c. ma zastosowanie również na etapie przedsądu). Chodzi o to, że Sąd powszechny ustalił określony zakres przedmiotowy zawezwania do próby ugodowej, czyli, iż zawezwanie obejmowało wynagrodzenie za pracę, a nie diety i ryczałty z tytułu podróży. Czym innym jest odrębność materialna i rodzajowa tych świadczeń, wszak diety i ryczałty co do zasady nie są wynagrodzeniem za pracę. W aspekcie zgłoszonej podstawy przedsądu decyduje ustalenie dotyczące zakresu faktycznego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Wola strony to sfera faktów i dlatego w postępowaniu kasacyjnym podlega reżimowi z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz z art. 398¹³ § 2 in fine k.p.c. Skoro Sąd powszechny ustalił, że zawezwanie do próby ugodowej nie obejmowało diet i ryczałtów, to przenosi się to na ocenę przedawnienia, czyli przepisów prawa materialnego – art. 291 i 295 k.p. Innymi słowy w ocenie zastosowania tych przepisów na etapie kasacyjnym wiąże ustalenie faktyczne dotyczące zakresu zawezwania do próby ugodowej, czyli że obejmowało tylko wynagrodzenie za pracę a nie diety i ryczałty. Takie ustalenie legło u podstaw rozstrzygnięcia, że skoro powód zawezwał do próby ugodowej w listopadzie 2014 r., to przedawniło się wynagrodzenie za pracę za okres od 1 lipca do 31 października 2011 r. Inaczej w odniesieniu do diet i ryczałtów, które nie były objęte zawezwaniem do próby ugodowej. Pozew został wniesiony 24 lutego 2015 r., dlatego przedawniły się za okres od lipca 2011 r. do stycznia 2012 r. Takie jest rozstrzygnięcie Sądu powszechnego. Podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie jest zatem zasadna, jako że pomija istotną część podstawy rozstrzygnięcia Sądu powszechnego, dotyczącą wskazanego zakresu przedmiotowego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Przepisy art. 291 i 295 k.p. są przepisami prawa materialnego a nie procesowego. Wykraczać to może ponad potrzebę argumentacji ze względu na ogólną treść wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. Pozwany nie wykazał podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przede wszystkim dlatego, że na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Podstawy te stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do

rozpoznania. Oznacza to, że podstawy kasacyjne nie zastępują podstawy przedsądu, nawet tej szczególnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes strony w przyjęciu jej skargi kasacyjnej do rozpoznania. Tłumaczy to wymagania stawiane tej podstawie przedsądu. O ile zasadne podstawy kasacyjne mogą prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej (art. 398¹⁴ k.p.c. a contrario), to w wypadku podstawy przedsądu znaczenie ma dopiero samodzielne, czyli odrębne od zarzutów podstawy kasacyjnej, wskazanie i wykazanie naruszenia przepisów prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia nie tylko naruszenia określonych przepisów, ale także oczywistych wadliwości rozstrzygnięcia, składających się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Brak jest tego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Innymi słowy na etapie przedsądu Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy jako kolejna instancja, a tylko zarzuty wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i w jego uzasadnieniu. Oczywiście skoro punktem odniesienia dla zarzutów podstaw kasacyjnych są określone przepisy prawa materialnego i procesowego (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), to wymagane jest to tym bardziej w odniesieniu do zarzutów podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie wystarcza zatem ogólna kontestacja rozstrzygnięcia objętego skargą kasacyjną i odwołanie się do zarzutów podstaw kasacyjnych.

Powództwo zostało uwzględnione w znacznej części, jako że decydował czas pracy powoda, a nie wynagrodzenie liczone na podstawie przejechanych kilometrów. Zarzut, iż pozwany „nie zawarł z powodem żadnej dodatkowej umowy” został uwzględniony, wszak sporne świadczenia zostały ustalone i zasądzone na podstawie przepisów prawa powszechnego określających świadczenia z tytułu diet i ryczałtów „stosownie do postanowień art. 77⁵ k.p.”.

Negatywnej oceny wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie zmienia jego uzupełnienie po wezwaniu Sądu (pismo pełnomocnika pozwanego z 20 maja 2024 r.), gdyż Sąd powszechny suwerennie określa prawo materialne mające zastosowanie w danej sprawie (*iura novit curia*). W systemie dwuinstancyjnego postępowania orzeczenie sądu drugiej instancji może być diametralnie inne niż orzeczenie sądu pierwszej instancji. Podstawa materialna podlegać może kontroli w ramach zarzutów materialnej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Natomiast co do prawa procesowego, to nie wystarczy odwołanie się do zarzutu naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Wówczas należy wskazać *in extenso* treść zarzutu apelacji i wykazać, że brak rozpoznania tego zarzutu miał wpływ na wynik sprawy. Taka miara wynika z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. O wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to ono określa uprawnienie i obowiązek w stosunku prawnym oraz wyznacza ustalenia faktyczne mające znaczenie w sprawie i w konsekwencji również znaczenie dowodów. Pozwany mógł kwestionować umowę opartą o tzw. kilometrówki, co jednak nie decydowało w sprawie, jako że należne wynagrodzenie za pracę nie mogło pomijać czasu pracy, którego tzw. kilometrówki nie mogły wyłączać, tak samo jak przepisów prawa pozytywnego o świadczeniach z tytułu diet i ryczałtów. Innymi słowy tzw. kilometrówki nie zamykały ustaleń faktycznych i nie decydowały o spornym wynagrodzeniu za pracę i świadczeniach przysługujących z tytułu podróży.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

[r.g.]